

BABİL MITOLOJİSİ

“Babil’i aydınlatan yıldızlar, halen Empire State binasının camlarında da yansıyor.” - Linda Goodman

LEWIS SPENCE

Çeviri: Zeynep Şebnem Suri

© KARAKARGA YAYINLARI 374

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

BABİL MİTOLOJİSİ Lewis Spence

Orijinal Adı: Myths and Legends of Babylonia and Assyria

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Çeviri: Zeynep Şebnem Suri

Editör: Ezgi Aksoy

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj: Emirhan Perker

1. Baskı: Ocak 2022

ISBN: 978-625-7217-92-7

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cümaloğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
Karakarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No. 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No. 31/5

Nişantaşı / İstanbul

Tel. (0 212) 252 22 42

Faks: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com info@karakarga.com
 karakargayayinlari karakargayayinlari
 karakargayayin

Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi Hastane Yolu Sokak

No. 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel. 0 212 613 30 06

Matbaa Sertifika No. 48625

İçindekiler

TARİHTE VE EFSANELERDE BABİL VE ASUR s11

BABİL KOZMOGONİSİ s15

Babil Yaratılış Efsanesi s15

Tanrıların Doğuşu s19

Kasvetli Üçlü s23

Babil Kozmolojisinin Türü s37

Yunus Efsanesi ile Bağlantısı s41

İLK BABİL DİNİ s45

Babil Dininin Kökenleri s45

Ruhlar ve Tanrılar s49

Babil Dini, Semitik Dini Sınıfından mıydı? s51

Babil Dininde Totemcilik s55

Büyük Tanrılar s57

Bel s61

Bel ve Ejderha s65

Beltis s71

Bel Tapınağı s73

Nergal s79

Dibarra s81

Şamaş s87

Ea s91

Oannes'in Yazıları s95

Adapa ve Güney Rüzgârı s101

Anu s107

İştar s111

İştar'ın Hades'in Yanına İnişi s115

Tammuz ve İştar s117

Aralu'nun Kapısında s121
İştar ve Persephone s125
Tammuz için yakılan ağıtlar s131
Mitin Alegorik Bir Yorumu s135
İştar, Tammuz ve Bitki Örtüsü s139
İştar ve Ester s143
Ester Hikâyesi Hakkında Lang'in Görüşü s147
Nin-Girsu s151
Bau s153
Nannar s155
Nannar'ın Düşüşü s157
Aralu ya da Eres-ki-Gal s163
Dagon s167
Nirig ya da Enu-Restu s171
Gilgamiř Destanı s175
BÜYÜK TANRI MARDUK VE ONUN KÜLTÜ s179
KALDE'NİN MİTOLOJİK CANAVARLARI VE HAYVANLARI s183
Kanatlı Boğalar s185
Babil'de Köpekler s187
Köpek Efsanesi s189
Ceylan ve Ođlak Tanrılar s191
Keçi Kültü s193
Canavarların İstilasları s197
Kartal s201
Tanrıların Alacakaranlığı s205
Fatih Kiros s207
Önemli Bir Ders s209

ÖNSÖZ

Bu kitabın amacı, yalnızca antik Babil ve Asur'un popüler din ve mitoloji tanımını yapmak değil aynı zamanda onların gizli kalmış ve değerli aşk öykülerini, Kaldea'da yapılan ilk arkeolojik çalışmalarda ortaya çıkan olağanüstü zenginliği okuyucuya aktarmak ve sunmaktır. Birkaç istisna haricinde ne yazık ki bu alanı özel bir çalışma haline getiren yazarlar, bilim ve araştırmalara sık sık engel olan sınırlamaları ender olarak aşabildiler. Rawlinson, Smith, Layard ve Sayce'in zaman zaman Asur'un görkemini ve Babil'in ihtişamını bu sayfalarda canlandırdığını söylemek doğru olacaktır. Olağanüstü geçmişi örten perdeler aralandıkça ihtişamın parıltıları görünür hale gelmektedir. Ancak bu parıltılar, genel okuyucu için çoğu kez yalnızca sıkıcı sayılabilecek ayrıntılı araştırmaların perde arası niteliğindedir.

Bu cildin hazırlanmasına yol açan da böyle bir düşüneydi. Antik çağ araştırmalarının karanlık cevherlerinden uzak, Babil romantizminin saf altınlarını içerecek bir kitap yazılmaz mı? Buraya kadar sorun yok. Ancak saf halde bulunan altın, herkesin bildiği gibi maalesef işe yarar değildir ve altının kullanılabilir hale getirecek olan alaşım, onun ihtişamından hiçbir şey eksiltmemektedir. Romantizm olsun ya da olmasın, bugünlerde tanrıların öykülerini, onların doğasını ve kökenini

tanımlamadan ortaya koymak işe yaramayacaktır. Mitoloji hakkında tatmin edici bir kitap oluşturmak için romantizmi ve bilgiyi harmanlamak her zamankinden daha gereklidir.

Bununla beraber kitabın, bu kitabı cazip kılan antik çağ romantizmini okumayı seven modern okuyucuların ilgisini çekeceği tahmin edilmektedir. Keldani romantizminin çok büyük bir kısmının o fevkalade toprakların mitolojisi ve dini etrafında kümelendiği iddia edilmektedir. Bu sebeple bu cilt, esas olarak Keldani bilgisinin bu kısımlarını ele almaktadır. Fakat Babil ve Asur'un tarihi de göz ardı edilmemiştir. Kayıtlardaki büyük isimler, çoğu zaman izledikleri yolun vaziyetini aydınlatmak ve okuyucunun aklında kalmasını sağlamak amacıyla öyküler ve efsaneler eşliğinde bu sayfalarda sık sık tekrarlanacaktır. Kaldea'nın İncil ile olan bağlantısı da unutulmamıştır. Okuyucu, sık sık dünyadaki bu en pitoresk "kitabın" sayfalarına göndermeler bulacaktır.

TARİHTE VE EFSANELERDE BABİL VE ASUR

Atalarımız için Babil, yüzyıl öncesine kadar kudretli bir isimden başka bir şey ifade etmiyordu; Suriye'deki devasa kule ve tapınakların harabelerinin kumlarında, kaburgaları zaman zaman dışarı fırlayan devasa bir iskeletti. Fakat şimdi, kadim görkeminin parıltısının ve şaşaaasının kalıntılarını bakışlardan gizleyen gri kefen bir hayli ortadan kalktı, hayatları ve çalışmaları, insan çabasının tarihinin en romantik sayfaları arasında sınıflandırılması gereken bir grup bilim insanının ve araştırmacının çalışmaları sayesinde, insan uygarlığının Dicle ve Fırat vadilerinde evrilen muhteşem panoramasını görebiliyoruz.

“Babil” ismi, gizli tapınakların oyuklarında telafuz edilebilecek kadar derin ve esrareniz büyüünün sesini beraberinde getirir. Hayal gücünde binlerce yankı uyandırır. Mısır'ın müziğinden daha zengin bir müziğe sahiptir. Babil, Babil kelimesinin tumturaklı cazibesi, bazı meşhur destanlardan bir satır gibidir.

Tarihçinin kulağına, tıpkı uzaktaki bir gök gürültüsü gibi çalınır. Roma'nın görkeminin ve Yunanistan'ın güzelliğinin arkasında, neredeyse unutulmuş krallar ve rahipler, fatihler ve zalimler, yarı tanrılar ve kudretli yaratıcılar karanlıktan belirsizliğe geçerken, belli belirsiz ışıltıların zaman zaman parladığı muazzam ve kalın bir karanlık gibi belirmektedir; bazen tarihi bilinirliğin göz kamaştırıcı ışığında ama çoğunlukla kısmen ortadan kalkmış belirsizliğin loşluğunda. Diğer şekillerse, katıksız ve mutlak karanlıkta hareket etmekteydiler ve bunların sayıları oldukça fazladır.

Fakat Babil'in ruhu, Doğu'ya özgü mucizeleri anlatan ya da Doğu'nun nefis cazibesıyla aydınlatılmış yumuşak ve alımlı bir şey değildir. Aksine katı ve kuvvetli, kaderden haberi olan ve kaderin ciddi bir biçimde farkında olmasıyla efsaneleşen bir şeydir. Babil tarihinde sadece iki önemli figür vardır: asker ve rahip. Haşin ve acımasız bir ırka, kendilerini dine titizlikle adanmışların ırkına ve fatihlere, Doğu'nun Romalılarına değineceğiz. Ama bu ırk, yaratma kabiliyeti olmayan bir ırk değildir; çünkü Babilliler ve Asurlular, dünyanın en büyük dinlerini -*Yahudilik, Hristiyanlık ve Müslümanlık*- veren soydan gelmişlerdir. Babil, astrolojinin ve sihrin kaynağıdır ve bu sebeple de gizem ve bilimden haberi olmayan bir ırk değildir. Ayrıca, yıldız çalışmalarının temellerini

atmıştır. Son olarak da ticaretin kaynağıdır. Tapınaklarının ve saraylarının gölgelerinde, ilk gerçek mali işlemlere ve ev takaslarına rastlanmaktadır.

Babil ve Asur ırklarının dünya tarihindeki en olağanüstü ve özgün medeniyetlerden biri olarak yayıldığı toprağın sınırları, Batı Asya'nın iki kudretli nehri olan Dicle ve Fırat'tır. Asur, daha kuzeye doğru olan dağlık kısımla özdeşleşirken güney tarafında bulunan Babil kısmı, düz ve bataklık gibidir. İki ülkenin de toprakları aynı ırktan insanlar tarafından iskan edilmiştir. Ancak Asurlular zamanla, dağlık arazilerde yaşayan halkın özelliklerini kazanmış ve Hitit ve Amurrular ile bir nebze de olsa iç içe geçmişlerdir. Ancak ikisi de kadim Sami soyunun dallarıdır* çünkü bu dönemde toprağa kimin girdiğini saptamak imkansızdı. Keşfedilen en eski yazıtlarda, Sami göçmenlerinin ülkenin yerlileri olan ve daha sonradan iç içe geçtikleri ve inanç, büyü ve doğa üstü olaylarla ilgili anlayışları, kendilerinininkiyle birleşecek olan Akkadlar ile ihtilaf yaşadıkları görülmüştür.

---

* Sayfa 13.

BABİL KOZMOGONİSİ

Babil Yaratılış Efsanesi

Edebi beğeniye sahip olanlardan daha fazla ilgi toplayan yaratılış efsanelerinin sayısı oldukça azdır. Bunlardan bazıları, örneğin, Genesis'teki yaratılış öyküsü, Mısır papirüsünde bulunanlar ve Orta "Amerika'nın Mayası"nın Popol Vuh'unda bulunanlardır. Elimizdeki bu sayılarla yaratılış öyküsünün izini, ilk belli belirsiz dünya şekillendirme kavramından, yaratıcı ilahın tasavvurlarına teolojik izah için bir rahip sınıfının gösterişli ve son çabasına kadar sürebiliriz ve bu, muhtemelen bilinen diğer mitik bilimlerden ziyade, Babil'in eski Akad nüfusunda hızla artışa geçen yaratılış efsanelerinden daha da fazlasıdır. Genesis'in